СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р арх. Румен Александров, катедра „Жилищни сгради“ към АФ на УАСГ

на дисертационния труд на

СЕЙИД МУХАММЕД МАРУФ ЗОРТУЛ

„ЕФЕКТИ НА ГРАДСКИТЕ ТРАНСФОРМАЦИИ ВЪРХУ ВЪЗПРИЯТИЕТО ЗА СИГУРНОСТ“

за присъждане на ОНС „доктор“ в професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, докторска програма „Териториално и ландшафтно устройство и градоустройство“

ВСУ „Черноризец Храбър“

Научен ръководител: доц. д-р арх. Пламен Петров

Основание: Заповед № 601 от 29.09.2026 г. на ректора на ВСУ и Протокол № 1 от заседанието на научното жури от 09.10.2026 г.

1 . Кратки биографични данни

Роден през 1994 г., кандидатът завършва строително инженерство в Университета Бейкент през 2017 г. и магистратура по управление на проектирането и строителството през 2020 г. От 2023 г. е докторант във ВСУ. Има професионален опит в реализацията на жилищни, обществени и смесени комплекси.

2. Общо описание на представените материали

Настоящото становище е основано на предоставените от кандидата материали - дисертационен труд, автореферат, автобиография и 4 публикации, в съавторство, от които: 2 статии - в издания от националния

референтен списък и 2 доклада на международни конференции, които отговарят на изискванията на Закона за Развитие на Академичния Състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника към него. Авторефератът отразява основните резултати, но изисква съгласуване с дисертацията за броя на илюстрациите и разширения списък на приносите.

3. Обща характеристика на дисертационния труд

Темата е актуална за съвременното градоустройство: обновяването на застроената среда променя едновременно физическата безопасност, социалните отношения и усещането за принадлежност. Фикиртепе в Истанбул е показателен случай за напрежението между необходимостта от сеизмична устойчивост, инвестиционния натиск и съхраняването на местната общност.

Обектът и предметът са ясно разграничени, а целта е насочена към връзката между градската трансформация и възприеманата сигурност. Петте глави последователно представят изследователската рамка, теоретичния контекст, методиката, емпиричните анализи и заключенията. Литературният обзор свързва турския опит с международни изследвания на обновяването, пространственото разделение и привързаността към мястото.

Емпиричната основа е анкета със 131 доброволни участници, използваща три петстепенни скали за Фикиртепе, Кадъкьой и очакваната трансформация. Приложени са описателна статистика, сравнителни, корелационни и категорийни анализи.

Основен резултат е отчетливото разминаване между ниската оценка на съществуващата среда и високите очаквания към обновяването. Данните насочват към значението на сеизмичния риск, инфраструктурата и социалните услуги при формиране на обществена подкрепа. Това са оценки и очаквания на анкетираните, а не измерена промяна в обективната безопасност след завършването на проекта.

4. Приноси и значимост на дисертационния труд

Приемам три групи приноси:

1. **Емпиричен принос** — събрани и систематизирани данни за оценките на сигурността и средата във Фикиртепе и Кадъкьой и за очакванията към трансформацията. Обогатени са знанията за конкретния казус, без общовалидна закономерност.

2. **Методически принос** — приложена сравнителна рамка на три оценки от едни и същи респонденти. Стойността е в организацията и приложението на подхода, а не в създаването на нов статистически метод.

3. **Научноприложен принос** — изведени основания за включване на възприятията на жителите в социалната оценка и наблюдението на обновяването. Не са доказани внедряване и реализиран икономически ефект.

5. Бележки и препоръки

Не познавам лично кандидата. Материалите показват интерес към човешкото измерение на градските трансформации и свързват професионалния опит с изследователски въпроси.

Доброволната извадка и еднократното анкетиране ограничават представителността и не позволяват причинни заключения. Препоръчвам ясно посочване на периода на теренната работа, начина на подбор и статуса на участниците спрямо обновяването, както и бъдещо проследяване на очакванията след реализацията.

Необходима е проверка на статистическото отчитане. Твърдението в раздел 3.4, че всички сравнявани подгрупи са над 30 души, не съответства на таблица 1. В таблици 4 и 7 има несъответствия между груповите средни, стандартните отклонения, t-стойностите и p-стойностите. Препоръчвам сверяване с първичните данни и изходните статистически протоколи, уточняване на предпоставките на тестовете и съответна редакция на изводите.

Тези бележки ограничават категоричността на част от статистическите интерпретации, но не обезсилват описателните резултати и приложната стойност на сравнителния подход.

Авторефератът предава основните резултати, но съдържа вътрешно разминаване: в началото посочва 24 фигури и 24 таблици, а по-нататък — 33 и 25. Заключителните списъци на приносите също се различават — пет в автореферата и три в дисертацията. Нужна е съдържателна и редакционна съгласуваност.

Препоръчвам корекция на статистическите таблици и ограничаване на причинните обобщения.

6. Оригиналност и заключителна оценка

При съдържателния преглед не установих явни признаци за неправомерно присвояване на чужди текстове или резултати. Трудът съдържа позовавания, библиография и декларация за оригиналност. Оценката ми е в рамките на този преглед. Бележките ми засягат предимно доказателствената сила на част от интерпретациите и не заличават емпиричния и научноприложния резултат.

В заключение давам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА и предлагам на научното жури да присъди на Сейид Мухаммед Маруф Зортул ОНС „доктор“ в професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, докторска програма „Териториално и ландшафтно устройство и градоустройство“.

02.11.2026 г.

Подпис: .....

Доц. д-р арх. Румен Александров